

RTU studiju kurss "Gerontoloģija un sociālais darbs ar senioriem"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1647
Nosaukums	Gerontoloģija un sociālais darbs ar senioriem
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Svetlana Lanka - Lektors
Mācībspēks	Alīda Samuseviča - Doktors, Profesors Rita Orska - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursā studenti apgūst zināšanas un prasmes profesionālās kompetences pilnveidei par cilvēka pēc 60-65 gadiem gerontopsiholoģiskām īpatnībām un sociālā darbinieka atbalstošo darbību senioru socializācijā, resursu attīstībā un saglabāšanā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir veicināt izpratni un zināšanas par gerontoloģijas kā zinātnes nozares par cilvēka novecošanas procesu un ar to saistītu ietekmi uz seniora funkcionēšanas problēmām un faktoriem, kas ietekmē dzīves kvalitāti un seniora labizjūtu, profesionālai senioru vajadzību izvērtēšanai un prioritizēšanai sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un citu resursu piesaistei. Studiju kursa uzdevumi: - pilnveidot zināšanas un izpratni par cilvēku pēc 60- 65 gadiem bioloģisko, psiholoģisko un sociālo novecošanos, dzīves stila īpatnībām un iespējām adaptēties sociālā vidē un pašrealizēties; - pilnveidot zināšanas un izpratni par gerontoloģiskā sociālā darba daudzveidību sociālo pakalpojumu nodrošināšanā, respektējot klienta psiholoģiskās un sociālās vajadzības, ievērojot klienta pašnoteikšanās principu.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Izpētīt nozares aktualitātes. Veikt secinājumus, kas sastāv no faktu konstatācijas un grupas sprieduma par nozares aktualitātēm 2.Veikt 3 intervijas ar veciem cilvēkiem. Izzināt veco cilvēku attieksmi un izpratni par novecošanās posma būtiskākajiem aspektiem (dzīves jēgas izpratni, problēmām saistītām ar novecošanos, subjektīvās un objektīvās karjeras pieredzi, sociālās intereses u.c.) Veikt interviju transkripciju, analīzi un secinājumus. Rezultātus prezentēt seminārā. 3. Aktīvas novecošanas koncepciju iekļaujošo politikas dokumentu analīze. Apkopot veselīgas novecošanas principus, balstoties uz analizētajiem dokumentiem. Rezultātus prezentēt seminārā. Rezultātus prezentēt seminārā. 4. Izpētīt citu valstu pieredzi darbā ar senioriem (sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā). Sagatavot prezentāciju un prezentēt nodarbībā. 5. Rast atbildes uz jautājumu- Ar kādiem izaicinājumiem un ētiskām dilemmām sociālie darbinieki visbiežāk saskaras ikdienā? 6. Kādām personības kvalitātēm jāpiemīt sociālajam darbiniekam darbā ar senioriem? 7. Kādas pieejas un kāpēs izmantosiet sociālajā intervencē darbā ar senioriem? 8. Izstrādāt priekšlikumus intervences stratēģijai ar vienu no senioru grupām.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. LM (2023). Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar senioriem. Pieejams chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.lm.gov.lv/lv/media/25551/download?attachment 2. LM (2023). Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar senioriem. Pielikumi. Pieejams: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.lm.gov.lv/lv/media/25554/download?attachment 3. Slokenberga, A., Zepa, D. (2013), Vecums. Izaicinājums. Liktenis. Dāvana. Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Atbalsta fonds. Pieejams: https://www.afonds.lv/editor/uploads/files/gramata_vecums_liktenis_izaicinajums Papildu / Additional: 1. The World Health Organization (2020). The World Health Organization approach to healthy ageing. Pieejams https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7250103/ 2. Age Platform Europe. The voice of older persons at EU level. Pieejams: https://www.age-platform.eu/ 3. World Health Organization (2023). Ageing. Pieejams https://www.who.int/health-topics/ageing#tab=tab_1 4. Gale, L. (2022). BiopsychosocialSpiritual Assessment: an Overview. Pieejams chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.ebsco.com/sites/default/files/acquiada-m-assets/Social-Work-Reference-Center 5. Liepiņa, S. (1998). Gerontoloģijas psiholoģiskie aspekti. Rīga, Raka 6. Krēgere, S. (2001). Normāls novecošanas process. Psihogeriatrīja. Rīga Citi informācijas avoti / Other sources of information: 1. LR Saeima (2002). Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. Pieejams https://likumi.lv/ta/id/68488-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-likums 2. MK (2017). Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem. Pieejams https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem 3. Mk (2019). Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu. Pieejams https://likumi.lv/ta/id/305995-noteikumi-par-socialo-pakalpojumu-sanemsanu 4. Pašvaldību saistošie noteikumi
Nepieciešamās priekšzināšanas	Apģūts vidējās izglītības saturs

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. temats Gerontoloģija (geriatrija, gerohigiēna, gerontopsiholoģija). Nozares aktualitātes. Novecošanās veidi, vecuma iedalījums, nozīmīgākās pārmaiņas cilvēkam novecojot. Dažādas gerontogēnēzes perioda klasifikācijas. Ilgdzīvotāji. Praktiskais darbs: 1. Izpētīt nozares aktualitātes. 2. Veikt secinājumus, kas sastāv no faktu konstatācijas un grupas sprieduma par nozares aktualitātēm.	4	8	2	10
2. temats Ar novecošanos saistīto teoriju raksturojums. Teorijas – Lomu teorija; Aktivitātes teorija; Neiesaistīšanās teorija; Nepārtrauktības teorija; Vecuma stabilizācijas teorija, Biheiviorālā, Ģimenes teorija. Praktiskais darbs: Veikt 3 intervijas ar senioriem. Izzināt senioru attieksmi un izpratni par novecošanās posma būtiskākajiem aspektiem (dzīves jēgas izpratni, problēmām saistītām ar novecošanos, subjektīvās un objektīvās karjeras pieredzi, sociālās intereses u.c.) Veikt interviju transkripciju, analīzi, sasaisti ar novecošanās teorijām un secinājumus. Sagatavot prezentāciju un noprozentēt seminārā.	6	8	2	10
3. temats Novecošanas pieredzi ietekmējošie faktori. Veselīgas novecošanas galvenie principi. Aktīvas novecošanas koncepciju iekļaujošie politikas dokumenti. Praktiskais darbs: Aktīvas novecošanas koncepciju iekļaujošo politikas dokumentu analīze. Apkopot veselīgas novecošanas principus, balstoties uz analizētajiem dokumentiem. Rezultātus prezentēt seminārā.	4	8	2	10
4. temats Sociālā atbalsta sistēma senioriem. Praktiskais darbs: Izpētīt ārvalstu atbalsta sistēmas pieredzi senioriem (1 valsts), sagatavot prezentāciju.	2	8	2	8
5. temats Saskarsmes īpatnības un ētikas pamatprincipi senioru aprūpē. Praktiskais darbs: Ar kādiem izaicinājumiem un ētiskām dilemmām sociālie darbinieki visbiežāk saskaras ikdienā darbā ar senioriem?	4	4	2	8
6. temats Sociālā darbinieka darbam ar senioriem specializācijas raksturojums Praktiskais darbs: Kādas personiskās īpašības jāpiemīt sociālajam darbiniekam, strādājot ar senioriem?	2	2	2	4
7. temats Sociālā darba ar senioriem interence Praktiskais darbs: Kādas pieejas un kāpēc iekļausiet sociālajā intervencē ar senioriem?	2	4	2	8

8. temats. Intervences stratēģijas darbā ar dažādām senioru grupām pēc to problemātikas. Seniori ar vieglu ievainojamību . Seniori ar kompulsīvās uzkrāšanas traucējumiem. Seniori ar demenci. Praktiskais darbs: Izstrādāt priekšlikumus intervences stratēģijai ar vienu no senioru grupām.	8	10	2	10
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Zina un izprot novecošanās veidus. 2. Zina nozīmīgākās pārmaiņas cilvēkam novecojot dažādu teoriju ietvaros.	Vērtēšanas metodes: Patstāvīgie darbi/ zināšanu pārbaude seminārā. Pārbaudes darbi. Eksāmens (teorētisko un praktisko zināšanu pārbaude). Vērtēšanas kritēriji: 1. Prot veikt nozares aktualitāšu izpēti, izmantojot uzticamus informācijas avotus. 2. Prot skaidri, precīzi un atbilstoši tēmai apkopot un atlasīt nozares aktualitātes. 3. Skaidro atšķirības starp novecošanās veidiem, lietojot atbilstošu terminoloģiju. 4. Raksturo nozīmīgākās pārmaiņas cilvēkam novecojot (fiziskās, psiholoģiskās, sociālās). 5. Izstrādāti tematam atbilstoši intervijas jautājumi. Jautājumi aptver nozīmīgākos novecošanās aspektus (dzīves jēga, novecošanās problēmas, sociālās intereses, karjeras pieredze u.c.). 6. Veikta intervijas transkripcija, analīze, sasaiste ar novecošanās teorijām un izdarīti secinājumi. Sagatavota prezentācija, tās prezentācija seminārā.
PRASMES: 1. Prot novērtēt ar novecošanos saistīto problēmu ietekmi uz seniora dzīves kvalitāti 2. Prot izvērtēt senioru fiziskās un garīgās spējas un noteikt aprūpes līmeni senioriem ar funkcionāliem traucējumiem un ar garīga rakstura traucējumiem saskaņā ar standartizētiem protokoliem sociālo pakalpojumu piešķiršanai, kā arī prasmes identificēt seniora vajadzībām atbilstošu tehnisko palīgīdzekli, aprūpes aprīkojumu un vides pielāgošanas iespējas seniora dzīvesvietā. 3. Prot izmantot iegūtās zināšanas nosakot atbilstošu sociālo pakalpojumu nepieciešamību, prioritizējot klienta vajadzības un respektējot pašnoteikšanās spējas, kā arī sekmējot klienta pašrealizācijas iespējas, tādējādi kopumā sekmējot klienta dzīves kvalitāti un labizjūtu.	Vērtēšanas metodes: Patstāvīgie darbi/ zināšanu pārbaude seminārā. Pārbaudes darbi. Eksāmens (teorētisko un praktisko zināšanu pārbaude). Vērtēšanas kritēriji: 7. Aktīvas novecošanas koncepciju iekļaujošo politikas dokumentu analīze. 8. Apkopot veselīgas novecošanas principi, balstoties uz analizētajiem dokumentiem. Rezultātus prezentēt seminārā. 9. Izpētīta ārvalstu atbalsta sistēmas pieredze senioriem (1 valsts), sagatavota prezentācija. 10. Analizētas un pamatotas ētiskās dilemmas darbā ar senioriem. 11. Raksturotas sociālajam darbiniekam nepieciešamās personiskās īpašības un pamatota to nozīme darbā ar senioriem. 12. Identificētas un raksturotas atbilstošas sociālās intervences pieejas darbā ar senioriem. 13. Pamatota izvēlēto pieeju piemērotība konkrētajai mērķgrupai.
KOMPETENCE: 1. Zina sociālo pakalpojumu sistēmu, sociālo pakalpojumu un atbalsta veidu senioriem Latvijā, kā arī zina normatīvos aktus, kas reglamentē sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību senioriem. 2. Spēj sociālajā darbā ar gadījumu nodrošināt seniora dzīvesvietas pašvaldībā un/vai kopienā pieejamo pakalpojumu un atbalsta veidu piesaisti atbilstoši identificētajām seniora individuālajām vajadzībām, kā arī spēj skaidrot senioram izmaiņu normatīvajos aktos sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā ietekmi uz seniora sociālo situāciju un sociālo pakalpojumu saņemšanu, nepieciešamības gadījumā pielāgojot intervences stratēģiju.	Vērtēšanas metodes: Patstāvīgie darbi/ zināšanu pārbaude seminārā. Pārbaudes darbi. Eksāmens (teorētisko un praktisko zināšanu pārbaude). Vērtēšanas kritēriji: 14. Prot izstrādāt priekšlikumus intervences stratēģijai ar vienu no senioru grupām, tās vajadzības un problēmas. 15. Identificēti būtiskākie riski, resursi, vajadzības un izstrādāti situācijai atbilstoši priekšlikumi. 16. Priekšlikumu atbilstība konkrētai senioru grupai. 17. Visu darbu izstrādē ievērotas noformējuma prasības, pareizs un precīzs valodas lietojums, atbilstoši lietišķajam stilam un izmantojot profesionālo terminoloģiju.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
1. pārbaudes darbs	25

2. pārbaudes darbs	25
Patstāvīgie darbi	25
3. pārbaudes darbs (tests)	10
Eksāmens	15
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	